

Psykososiaalinen kuormitus hallintaan

Työsuojelupäälliköiden ajankohtaispäivä
11.4.2018

KT Kuntatyönantajat

Asiantuntija Tarja Rätty, Työturvallisuuskeskus

Taustatietoja Työturvallisuuskeskuksesta

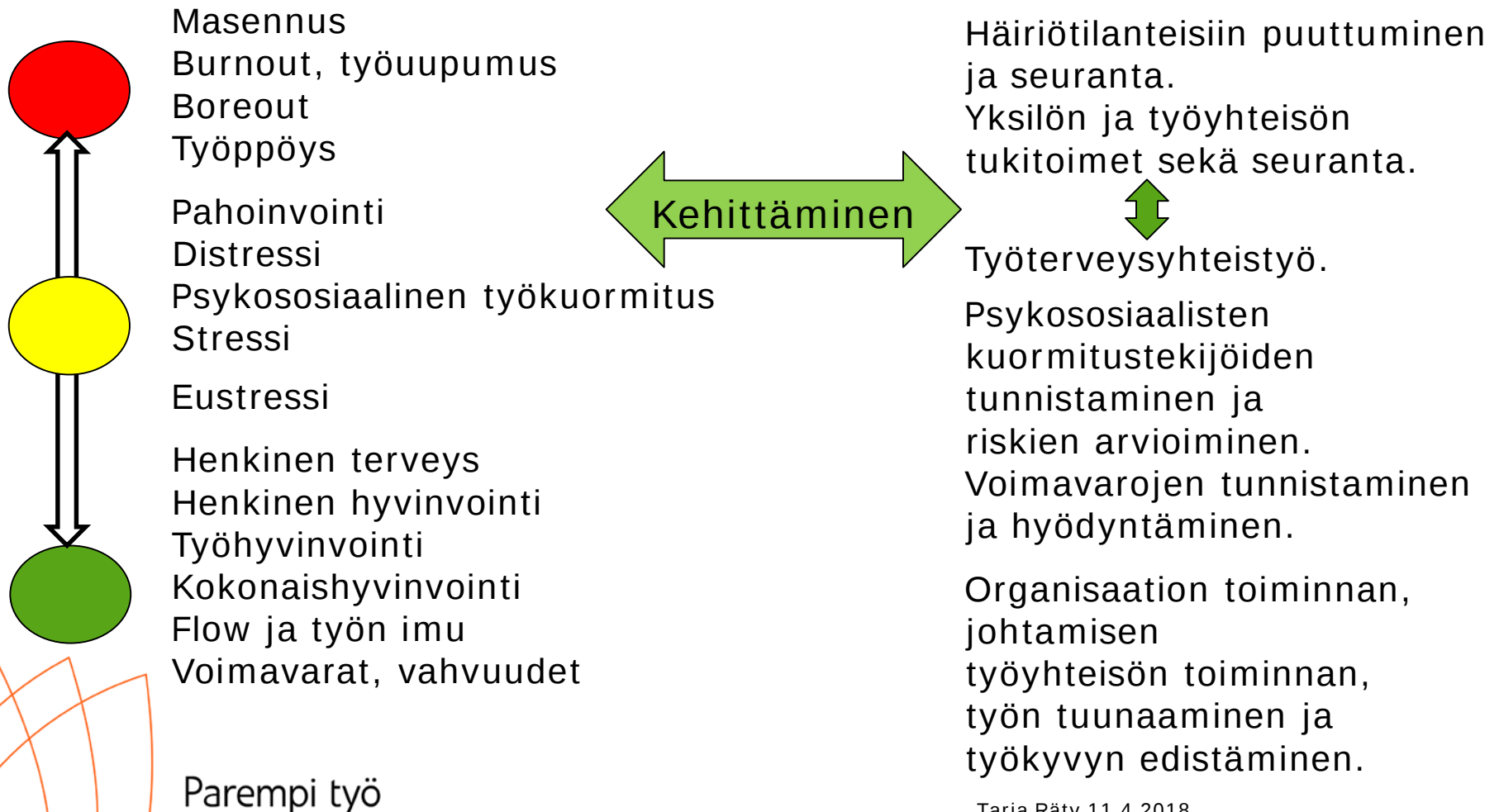
- Voittoja tavoittelematon yhdistys, työmarkkinakeskusjärjestöjen hallinnoima
  - Työsuojelua ja työsuojeluyhteistyötä tehostamalla edistää työolojen ja työyhteisöjen terveellisyyttä, turvallisuutta ja tuloksellisuutta
- Perustettu 1.4.1970
- Liikevaihto n. 6 miljoonaa euroa, puolet rahoituksesta tapaturmavakuutusmaksuista Työsuojelurahaston kautta
- Henkilöstöä 35

www.ttk.fi

Luennon ja fasilitoinnin aiheita

- Mistä psykososiaalisessa työkuormituksessa on kyse?
- Mitä ovat psykososiaaliset kuormitustekijät?
- Mitä ovat työn voimavarat?
- Miten psykososiaalista työkuormitusta hallitaan?

Psykososiaalisen kuormitus työssä

Hyvien olosuhteiden luominen

Turvallinen työ ja
työympäristö

Hyvä johtaminen

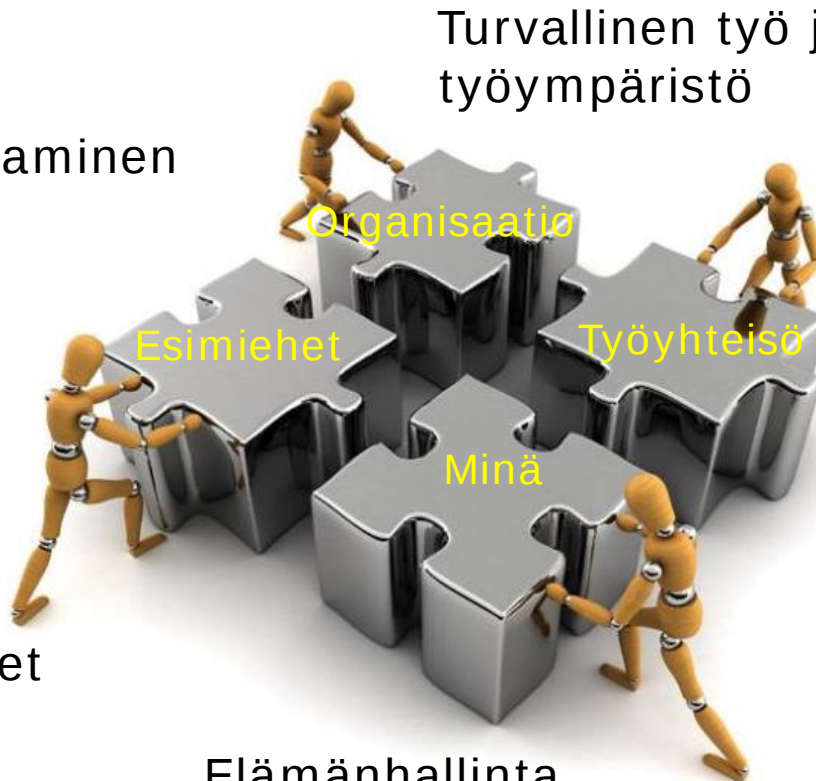
Toimiva
työyhteisö

Mielekäs ja
palkitseva työ

Arvot, asenteet
ja motivaatio

Elämänhallinta

Terveys ja
toimintakyky

(EU Progress-hanke 2009, Työhyvinvointikortti 2016, Juhani Ilmarinen)

Parempi työ

Psykososiaaliset kuormitustekijät

- Organisaatiokulttuuri ja organisaation toiminta
- Työympäristö ja työvälineet
- Epäselvät tehtävät ja tavoitteet
- Esimiehen tuen puuttuminen ja epäoikeudenmukainen kohtelu
- Epävarmuus ja muutokset, työuran kehitys
- Työn hallinta; työn määrä ja työtahti, työaika, työn sisältö ja vaikeus, keskeytykset ja häiriöt
- Työryhmän huono ilmapiiri ja yhteistyön puuttuminen, sosiaaliset suhteet ja rooli organisaatiossa
- Huonot, haasteelliset asiakaskontaktit ja -tilanteet
- Työn ja muun elämän yhteensovittaminen, elämäntilanteiden aiheuttamat stressitekijät

Vähäinen liikunta		Hankalina toistuvat kielteiset tilanteet		Valehtelu	
Esimiehen tuen puute		Ponnisteluiden ja palkitsevuuden epäsuhta		Unen puute	
Pomottelu		Piilottelu	Kuuntelemattomuus	Kielteinen palaute	
Kielteiset asiakaskontaktit		Vihjailut	Palautekulttuurin kehittymättömyys		
Muutokset	Epävarmuus	Virheiden pelko		Kovenevat arvot	
Leipääntyminen		Pelko	Huoli tulevaisuudesta		
Työn sidonnaisuus		Työn virikkeettömyys		Työn henkinen raskaus	
Liian kova työtahti		Joustamattomat työajat	Hankalat asiakastilanteet		
Epäjohdonmukainen johtaminen		Vastuu toisesta ihmisestä	Häiriöt työn sujuvuudessa	Epäasiallinen kohtelu	
		Epäoikeudenmukaisuus			
Osaamisen puute		Yksintyöskentely	Puutteellinen palautuminen		
Ratkaisemattomat ristiriidat		Yötyö	Työn hallitsemattomuus		
Liiallinen tietokuormitus		Arvostuksen puute	Puutteellinen yhteistoiminta		
Epäselvät tavoitteet		Epätasa-arvoinen kohtelu	Jatkuva valppaana olo	Kiire	
Matkustaminen		Muutokset	Puutteelliset näkymät tulevaisuudesta	Toimimaton yhteistyö	Vähäiset kehittymismahdollisuudet
Huono tiedonkulku	Työn paljous	Kohtuuton vastuu	Liian vähäiset vaatimukset		
Työn aikapaineet	Osaamattomuus	Jatkuvat keskeytykset	Esteet	Epäselvät roolit ja vastuut	
Toimimattomat työvälineet		Puutteellinen yhteistoiminta			
Vähäiset vaikuttamismahdollisuudet		Työn hallitsemattomuus		Tiedon puute	

Voimavaroja

- Organisaation toiminta
- Sosiaaliset tekijät
- Työtehtävä ja -järjestelyt
- Yksilöön liittyvät

Voimavaroja työssä

A close-up photograph of a single, vibrant red rose with green leaves, positioned at the start of the first text block.

Työpaikan innovatiiviset toimintatavat, työn varmuus, työpaikan kulttuuri, työn ja muun elämän yhteensovittamisen käytännöt

A close-up photograph of a single, vibrant red rose with green leaves, positioned at the start of the second text block.

Myönteinen vuorovaikutus, huomaavaisuus, ja ystävällisyys, muiden kokemaa työn imua, selkeät johtamiskäytännöt, esimiehen ja työyhteisön tuki, oikeudenmukaisuus, palaute ja arvostus

A close-up photograph of a single, vibrant red rose with green leaves, positioned at the start of the third text block.

Työn palkitsevuus, kehittävyys, monipuolisuus, tulosten näkyminen, asiakastyössä onnistuminen

A close-up photograph of a single, vibrant red rose with green leaves, positioned at the start of the fourth text block.

Vaikuttamismahdollisuudet työn organisoinnissa, työroolien ja -tavoitteiden selkeys, työaikojen joustavuus

A close-up photograph of a single, vibrant red rose with green leaves, positioned at the start of the fifth text block.

Optimismi, sinnikkyys, joustavuus, ammatillinen pystyvyysusko, hyvä itsetunto.

Työsuojelupäällikkö

- Työnantajan ja esimiesten avustaminen työsuojeluosaamisessa
  - Työpaikan työsuojeluyhteistyön käynnistäminen, tukeminen ja kehittäminen sekä työsuojelutoimikunnan toimintaan osallistuminen
  - Yhteistyö työsuojeluviranomaisen kanssa.
-
- A green double-headed arrow pointing left and right, indicating a relationship or flow between the two columns of text.
- On perehtynyt työsuojelusäännöksiin ja muuhun tehtävässä tarvittavaan tietoon
  - Omaa tietoa työpaikasta, sen toiminnasta ja olosuhteista sekä työn luonteesta

Keskustelutehtävät

1. Mitkä asiat työssänne stressaavat?

2. Mitkä asiat ovat työpaikallanne ilon aiheita ja edistävät työssä onnistumista?

3. Millaisia haasteita ja hankaluuksia liittyy työsuojelupäällikön rooliin psykososiaalisissa kysymyksissä?

4. Mikä auttaa, tukee ja helpottaa työsuojelupäällikön roolia psykososiaalisissa kysymyksissä?

1.

otk

1. Mitkä asiat työssänne stressaavat?

Porheenä pari kymmeniä yhdessä
psykososiaalisia kuormitustekijöitä

VOIMAKAS (SEURAS)
TOISTUVUUS

Palaute
työkaverilta
tai esimieheltä

Työn hallinnus
pöytä (syy: lii-
allinen määrä töitä)
epäselvät toimen-
piteet
osammet

Kilp ja
keskenäisyys

Toimivat
rakenteet ja
objekt

TEHTÄVÄN JAKAMINEN
Ei määritellä
Pöytäkirja, kunnioitus

DELKEÄ
PERUSTEHTÄVÄ

TEHTÄVÄKUNNAN
EPÄSELVÄ
- monimuotoisuus
- muutokset
- uusia asioita
(Sote/Asiant)

JATKUVAT
KESKEYTYKSET

RAHA EDELLÄ
TEHDÄÄN LYHYT
JÄNTEIKÄÄ NÄKÖ
PÄTKÄISUJÄ

YHTEISÖ

Hyvä johtaminen

Huono
OHJAUS

Vastuun
ottaminen,
kantaminen ja
antaminen

Aikapainel-
-työ
-hoitotaku
-määrärahat
-lausunnoissa yms

TEHOTON
KOKOUKSET

ANNETTAA
AIKAA

Toistuvat
kuormitushai-
put joihin ei
pysty vaikuttamaan

HYVÄ
ESIMIES-
TUOL

Esimiehen
tuen vähen-
minen

Ei riittävästi
"osaajia"
ei "työtehtäviä"

Epätoimisuus
- tiedon puute
- tieto/viesti ei kulje

Tehtävien
toiseen "hyppäminen"

HUONO
Viestintä

RAUTAINEN
AMMATITTA

OSAAMINEN
ja osaamisen
jakaminen

Avoin
keskustelu
puuttuu /
puhutaan
sitten tois-
toista

Avoin
työilmapiiri

PUUTTUVAT
PROSESSIT/
TYÖKALUT

TYÖJÄRJES-
TELYT
- REKRYPROSESSIT
- TEHTÄVÄJÄRJESTY

toimivat
prosessit

RIILAISUUDEN
ALUVA
ILMAPIIRI

Kollegi-
tuki
lähellä
Tunnetuksi

nolousvapaa
ilmaapiiri

vatulointi!

INNOSTUNUT
TYÖSTÄÄN

HALU
KEHITYÄ
TYÖSSÄ

kehittymis-
mahdollisuudet

TIEDON
JAKAMINEN
Ohjeist-
us
(loppuunviety)

TYÖTULOSTEN
VÄLIVÄRI
TEKEMINEN
JAKAMINEN

HAUVO
"DISTANSOINTI"
TYÖVAIKUTUKSEN
KANSI

YKSILÖ

Auttaminen
(ASENNE)

YSTÄVÄLLIS

työkaverit

hyvä
yhteishenki

TIEDON PUUTE

Asiantuntijuur (oma + kumppanit) TÄRKEYSHUOLTO

3.

PITKÄ TYÖKOKEEMUS

Yhtenäiset ohjeet ja toimintatavat

Rankka rooli kuuntelijana
→ odotuksia ratkaisusta

→ auttamismahdollisuudet rajalliset

Ammatillisessa roolissa pysyminen

Ylimmän johdon ammattitaidollisuus (ymmärrykseen suhtautuminen)
Ylimmän johdon ymmärrys ja sitoutuminen

Näkemyserot

Puuttumattomuus

Tarinoiden monimuotoisuus

Sitoutumattomuus

Avoimuus, rohkeus, Pelisäännöt Puuttuu

Yhteisen tahtutilan puute

AVI

Belon ilmaplini

LUOTTAMUS

Kollegiaalinen tuki, verkostot

Puuttumattomuus

Takertuminen epäolennaiseen
Fokusointi työhön

ttk

3. Millaisia haasteita ja hankaluuksia liittyy työsuojelupäällikön rooliin psykososiaalisissa kysymyksissä?

- Keskustelkaa parin kanssa
- Kirjoittakaa miettimänne muistiin

40

4. Mikä auttaa, tukee ja helpottaa työsuojelupäällikön roolia psykososiaalisissa kysymyksissä?

- Keskustelkaa parin kanssa
- Kirjoittakaa mietteenne muistiin

Parempi työ

Tarja Rätty 11.4.2018

Työyhteisön
vastuut (esi-
miehet, hlösti)
+ roolit
selkeät

Keskustelua
tukeva orga-
nisaatiokulttuuri

Riskien arviointi työ-
kalussa ohjeistusta
kuinka vaikuttaa/
hallita psyk.sos.
tekijöitä.

Osaamisen
lisäminen
+ kokemus

Osaamattomuus

Toimiva
yhteistyö
ylinnän johdon
kanssa

Yhteistyö
esimiesten
kanssa

käsitteiden avaa-
minen henkilöstölle

Organisaatio hyvien olosuhteiden tarjoajana

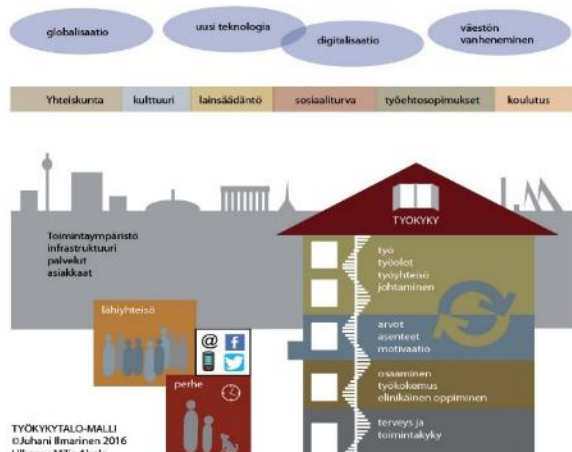
- Selkeät tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseen; työolot, -välineet ja -prosessit
- Yhdenmukaiset johtamisen käytännöt ja toimintamallit
- Oikeudenmukainen palkitseminen
- Joustot; -aika, -paikka ja työntekotavat
- Arvostava kohtelu ja hyvän työkäyttämisen johtaminen
- Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen
- Kehityskeskusteluiden mallintaminen
- Ammatillisen osaamisen ja kyvykkyyden johtaminen
- Työterveyshuoltoyhteistyö, työkyvyn varhainen tuki ja työhön paluun tuki

(Manka & Manka 2016, Fisher 2014, Järvinen 2009, Rock 2008, Väestöliitto: perheystävällinen työ 2017)

Parempi työ

Yksilötutka – työhyvinvointikysely ttk.fi/yksilotutka

Parempi työ

Yksilötutka | Työhyvinvoinnin tulokset

Terveys ja toimintakyky	ka.		10		erinomainen
Terveydentila			10		erinomainen
Toimintakyky			10		erinomainen
Osaaminen	ka.		10		erinomainen
Ammatillinen osaaminen			10		erinomainen
Koulutuksen riittävyys			10		erinomainen
Uusien asioiden ja taitojen oppimismahdollisuus			10		erinomainen
Arvot, asenteet, motivaatio	ka.		10		erinomainen
Saatu arvostus			10		erinomainen
Luottamus työnantajaan			10		erinomainen
Työhön sitoutuminen			10		erinomainen
Työmotivaatio			10		erinomainen
Oikeudenmukainen kohtelu			10		erinomainen
Työ, työn organisointi, työyhteisö, johtaminen	ka.		0		huono
Työjärjestelyt			0		huono
Esimiehen tuki			0		huono
Esimiehen palaute			0		huono
Työyhteisön tuki			0		huono
Työ ja perhe-elämä	ka.		4.67		huono
Työaikajoustot			5		kohtalainen
Työ ja yksityiselämä			5		kohtalainen
Ystävät ja harrastukset			4		huono
Työkyky	ka.		5.33		kohtalainen
Voimavarojen riittävyys			10		erinomainen
Työkyky - oma arvio			0		huono
Ruumiillinen työkyky			10		erinomainen
Henkinen työkyky			4		huono
Työkyvyn kahden vuoden ennuste			4		huono
Jaksaako vanhuuseläkeikään asti			4		huono

Esimiestyöllä hyvää

- Esimiestyön kokonaisuuden ymmärtäminen
- Johdonmukaiset ja läpinäkyvät periaatteet, tavoitteiden kirkkaus
- Oikeudenmukainen päätöksenteko ja kohtelu
- Kysymällä johtaminen, tilannetaju, tuen tarjoaminen
- Arvostava vuorovaikutus: läsnäolo, kiittäminen, kannustus, dialogisuus
- Kehittymisen arviointi itsearviointiin ohjaamalla, autonomian tukeminen
- Oman myönteisen mielialan ylläpitäminen, aitous
- Huolehtiminen puheeksiottamalla

(Syvänen et al. 2015, Gluschkoff 2013, Riste 2012, Nielsen et al 2006, Sinokki 2010, Järvinen 2011, Ahola 2011, Rock 2008)

Toimiva työyhteisö mahdollistajana

- Perustehtävän sujuvuus
  - Työyhteisön jäsenten tunteminen ja yhdessä tekeminen
  - Hyvän ilmapiirin rakentaminen
    - keskinäinen luottamus, tasa-arvoisuus, yhteenkuuluvuus
    - myönteisyyden ylläpitäminen, yhdessä ratkaiseminen
    - kiitollisuus ja arvostaminen jokaisessa kohtaamisessa
    - vastavuoroisuus; avun tarjoaminen vs. tuen saaminen
    - yhdessä sovittuun sitoutuminen
    - väärinkäsitysten selvittäminen
- (Fisher 2014, Rock 2008)

Luottamuksen rakentaminen- digijulkaisu

http://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/julkaisut/digijulkaisut/luottamukseen_rakentaminen_tyoyhteison_vuorovaikutuksessa

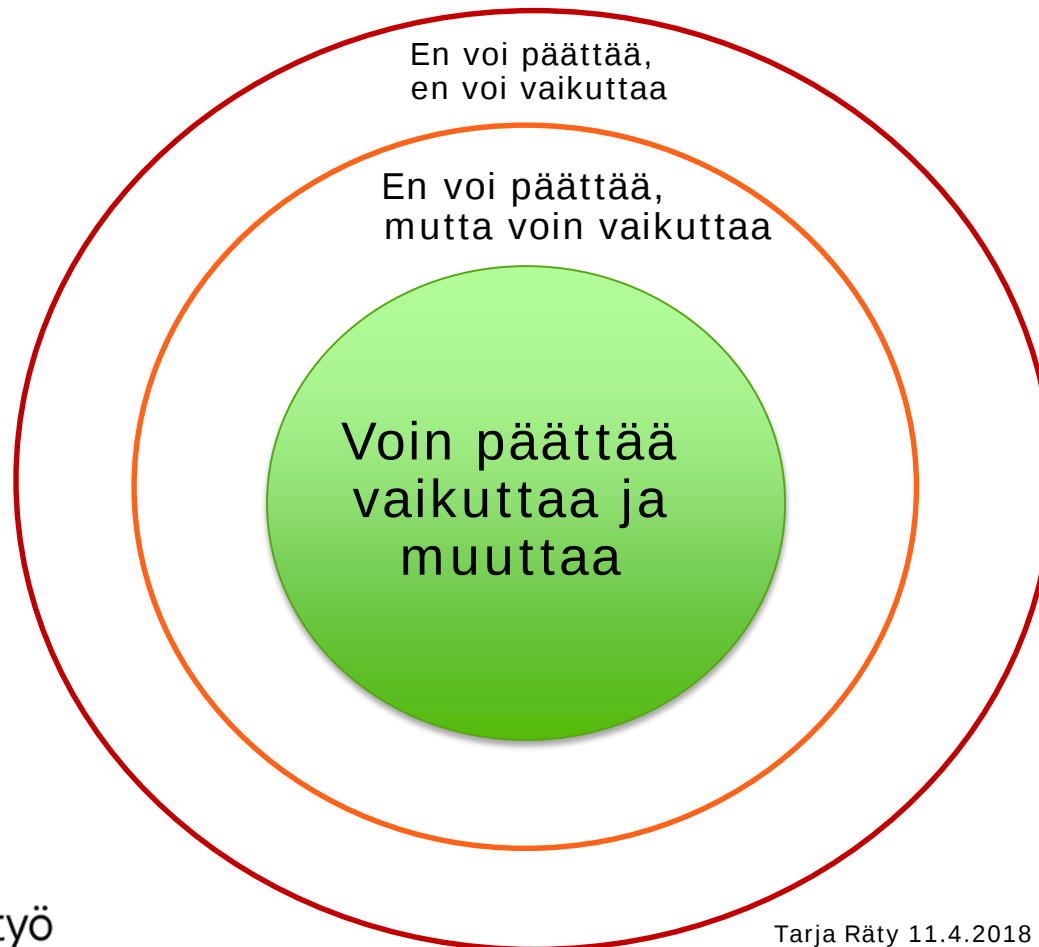
Yksilön keinovalikoimaa

- Positiivinen elämänfilosofia ja ajattelu
- Itsensä johtaminen; Arvot, ajanhallinta, töiden suunnitteleminen, suhtautuminen ongelmiin, ilo ja onnellisuus
- Terveet elämäntavat: ruokavalio, säännöllinen liikunta, palautuminen, tietoinen läsnäolo
- Työyhteisötaidot: kokonaisuuden näkeminen, olennaiseen keskittyminen, joustavuus, me-henkisyys
- Vuorovaikutustaidot: Omien reaktioiden ja tunteiden hallinta vs. käyttäytyminen

(Blake 2013, Duodecim 2012, Newberg ja Waldmen 2017)

Mitä työsuojelupäällikön roolissa on mahdollista tuunata?

Julkaisuja, esimerkiksi Ristiriidoista ratkaisuihin

https://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/julkaisut

Ladattavia julkaisuja

https://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/julkaisut/ladattavat_julkaisut

Koulutukset

https://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/koulutukset

Työhyvinvoinnin sparraus verkossa

https://ttk.fi/ajankohtaista/tyohyvinvoinnin_sparraustunti_verkossa

Luottamuksen rakentaminen

https://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/tyokalut/luottamuksen_rakentaminen